

DRUŠTVO ZA ZAŠTITU BILJA U BOSNI I HERCEGOVINI
ДРУШТВО ЗА ЗАШТИТУ БИЉА У БОСНИ И ХЕРЦЕГОВИНИ
PLANT PROTECTION SOCIETY IN BOSNIA AND HERZEGOVINA

10. SIMPOZIJUM O ZAŠTITI BILJA U BIH

Zbornik radova

Sarajevo
5–7. 11. 2013. godine

X Simpozijum o zaštiti bilja u Bosni i Hercegovini, Sarajevo, 5-7. 11. 2013. godine

---

Izdavač:

DRUŠTVO ZA ZAŠTITU BILJA U BOSNI I HERCEGOVINI

www.dzbbih.org

E-mail: dzbbih@blic.net

Tiraž:

150 primjeraka

Štampa:

Grafomark, Laktaši

MASOVNA POJAVA LIPINOG KRASCA *Ovalisia rutilans* (F.) (Coleoptera, Buprestidae) U DRVOREDIMA

Glavendekić Milka

Univerzitet u Beogradu, Šumarski fakultet

Zelena infrastruktura uopšte i posebno drvoredi s imaju, pored ekoloških i psihosocijalnih vrednosti, veoma veliki kulturno-istorijski značaj i ekonomsku vrednost. Stabala u drvoredima su izložena nepovoljnim biotičkim i abiotičkim faktorima u mnogo većoj meri nego što je to slučaj sa drvećem u drugim kategorijama urbanih zelenih prostora. Veći je rizik od mehanička oštećenja usled saobraćajnih udesa i posebno trpe štetne posledice od zaslanjivanja zbog posipanja soli na saobraćajnicama. U Srbiji ciljana istraživanja štetočina drveća počinju od sedamdesetih godina prošlog veka (Tomić i Mihajlović, 1974). Za podizanje drvoreda koristi se preko 50 različitih vrsta drveća iz više od 25 rodova. Najzastupljenije vrste su platan, javor, lipa, divlji kesten i jasen. Proučavanjem štetočina u drvoredima, u junu 2013. godine, zapaženo je da stabla lipa u drvoredima oštećuje lipin krasac *Ovalisia* (*Lamprodila*) *rutilans* (F.) (Coleoptera: Buprestidae).

Lipin krasac *Ovalisia rutilans* je rasprostranjen u toplijim područjima zapadnog palearktika. Prema podacima literature, larve žive pod korom najčešće starijih oslabelih stabala lipa, mada mlađa stabla fiziološki slaba takođe mogu da budu infestirana. Preferentna vrsta je sitnolisna lipa. Kao i mnoge druge saprofilne vrste, smatra se ugroženom

jer su ugrožena njena staništa i u Nemačkoj, Poljskoj, Češkoj republici je zakonom zaštićena vrsta. Podaci o rasprostranjenju i biologiji potiču iz ranijeg perioda, sa izuzetkom novijih podataka iz Poljske i Češke republike.

Proučavanja drvoreda lipa su izvršena na području Beograda, Valjeva, Vrnjačke banje, Lazarevca, Lipolista i Sremskih Karlovaca. Maršutnom metodom je pregledano preko 3000 stabala u drvoredima lipa (*Tilia tomentosa* Moench, *Tilia cordata* Mill. i *Tilia platyphyllos* Scop.) izvršeno je bonitiranje njihovog zdravstvenog stanja. Posebno je obraćena pažnja na način sadnje i vrstu puta pored koga raste drvored. Evidentirano je prisustvo imaga i izletni otvori *O. rutilans* i stepen oštećenja krošnje. Analizirana je infestacija stabala prema debljinskim razredima stabala.

Preliminarni rezultati proučavanja *O. rutilans* u drvoredima lipa na istraživanom području u Srbiji ukazuju da stepen infestacije varira u zavisnosti od položaja drvoreda i kretao se u rasponu od 0,00% do 28,20% infestiranih stabala. Stepenn infestacije je upravo proporcionalan oštećenju krošnji. Najviše stabala sa izletnim otvorima *O. rutilans* je imalo od 25% do 50% oštećene krošnje. Drvoredi lipa posađeni pored asfaltiranog puta su bili jače infestirani nego pored seoskog puta. Potrebna su detaljnija proučavanja životnog ciklusa *O. rutilans*, kao i međuzavisnost klimatskih uslova i uslova negovanja drvoreda sa njenim lokalnim masovnim pojavama, da bi se mogle preporučiti mere zaštite drvoreda.

Napomena. Istraživanja su rezultat rada na projektima III 43007 i III 43002 Ministarstva prosvete, nauke i tehnološkog razvoja Republike Srbije.